

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' תולדות-ויצא תשפ"א • גליון 543

המשנה היומית		ההלכה היומית	
סדר טהרות • כלים		ש"ע א"ח	
יום	תאריך	פרק	משנה
ד	ב כסלו	כד	טו-טז
ה	ג כסלו	כד-כה	יז-א
ו	ד כסלו	כה	ב-ג
שב"ק תולדות			
א	ו כסלו	כה	ד-ה
ב	ז כסלו	כה	ו-ז
ג	ח כסלו	כו	א-ב

עיון במשנה

כלים שנשמאו במשקין' מסכת כלים פרק כ"ה

גזירת משקים טמאים שמטמאים כלים

מדאורייתא אדם וכלים אינם מקבלים טומאה אלא מאב הטומאה, ולכן אוכלים ומשקים שלעולם אינם אב הטומאה, אינם מטמאים אדם וכלים, אמנם גזרו ב"ח דבר משקים טמאים מטמאים כלים לעשותם שני לטומאה, והכלים יטמאו תרומה או קדשים שנעשים שלישי, וכן משקים של חולין שאפילו שני לטומאה מטמאים כיון שמשקים לעולם נעשים ראשון לטומאה - שגזרו ב"ח דבר משקים 'חוזרים להיות תחילה', שמשקים שנשמאו אף מראשון או שני לטומאה, נעשים ראשון לטומאה - אבל כלי שנשמאו ממשקה טמא אינו מטמא אוכלים של חולין, משום שחולין אינם נעשים שלישי לטומאה.

וגזרו גזירה זו שמשקים טמאים מטמאים כלים, אטו מעיינות הזב - זובו, רוקו ומימי רגליו - שהם משקים והם אב הטומאה מדאורייתא ומטמאים אדם וכלים לעשותם ראשון לטומאה.

דין 'אחוריים'

שנינו במשנה ו' שאם המשקה נגע בגבו של הכלי, לא נטמא אלא גבו בלבד, ובגמרא בבכורות (ל"ח א') מבואר הטעם, שחכמים עשו היכר שידעו אנשים שטומאת כלים שנשמאו במשקין היא דרבנן, כדי שלא ישרפו תרומה וקדשים שנשמאו בטומאה זו - שהרי מדאורייתא לא נטמאו ואסור לשורפם - ואמרו שרק אם המשקה הטמא נכנס **לתוכו** של הכלי, נטמא כל הכלי, אבל אם המשקה הטמא נגע **בגבו** של הכלי, לא נטמא אלא אחורי הכלי בלבד, [וכלי שאין לו תוך, נטמא כולו, ונחלקו תנאים בפרקין בכמה אופנים אם נחשב שיש לו תוך], ואמרו שם בגמרא שכלי שנשמאו במשקים טמאים, דומה לכלי חרס שנשמאו בטומאה דאורייתא, שרק אם הטומאה **בתוך** הכלי, נטמא כל הכלי, [אמנם משקה טמא אינו מטמא כלי שטף מאוירו, אלא רק אם נגע בגוף הכלי בתוכו].

לדעת רבי אליעזר (טהרות פ"ח מ"ז) הדין של 'אחוריים' שגבו נטמא, הוא רק לענין שהגב מטמא **משקים** של חולין ותרומה - ש'חוזרים להיות תחילה' - משום שהחמירו במשקים יותר כיון שמשקים אינם צריכים הכשר והם עלולים לקבל טומאה בקל (נדה ז' ב'), אבל אין הגב מטמא אוכלים, אמנם רבי יהושע (שם) דרש מקל וחומר שגבו של הכלי מטמא אף **אוכלים** של תרומה לעשותם שלישי. ולענין קדשים וחטאת אין כלל קולא של אחוריים, אלא אף אם נגע המשקה בגבו של הכלי, כל הכלי נטמא ונעשה שני לטומאה (חגיגה פ"ג מ"א).

והנה לא גזרו עיקר טומאה זו אלא בכלים אבל לא באדם, שאם משקה טמא נגע באדם, לא נטמא כלל, וביאר בשיטה מקובצת (בכורות ל"ו א' ד"ה ולא שוייה) בשם תוספות חיצוניות,

הצטרפת כבר? עדיין לא מאוחר!
הצטרף להמוני בית ישראל שהתחילו
בכ"ה בחשוון את המחזור ה-16 בהלכה היומית
לולדים לחיות כיהודי!

הלימוד השבוע מוקדש לע"נ
מרת ויטיא רייזל שושנה
בת הרדה"ח יעקב שמשון ע"ה

בפתח השער

פה אשב כי אותיה.

הנה זה סימנו את המחזור בהלכה היומית וביתר שאת ועו' התחלנו שוב את המחזור החדש בהלכה. לכל מעמד סיום מסכת התקנה תפלה מיוחדת ונגזשת שהיא גם סגולה המועילה לזכרון הלמוד. ושם אנו מודים לחונן דעת ששם חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שם חלקנו מיושבי קרנות שאנו משפיעים והם משפיעים וכו'.

והנה דייק נפלא דייק כאן מן פוסק הדור הגר"ש אלישיב זצוק"ל (ונא'ם הדברים שנאמרו ממנו בבחינת נא'ה דורש ונא'ה מקנ'ם) שהרי אצל התלמיד חכם נאמר שמ'ת חלקנו מיושבי בית המדרש לשון יחיד בית המדרש, ואילו אצל עמי הארצות נאמר שלא שמ'ת חלקנו מיושבי קרנות, קרנות לשון רבים והו' ליה לומר יושבי קרן או יושבי בתי המדרשות. מדוע נקט כאן לשון יחיד וכאן לשון רבים?

אלא תרץ הרב במתק שפתי, שהו' אולי ההבדל התהומי בין יושבי בית המדרש ליושבי קרנות. יושבי בית המדרש אינם זקוקים ללכת ולבקש מקומות רבים. יושבים הם בבית המדרש שלהם ולג'ם בעמקה של הלכה, שוכחים המה מכל הבלי עולם הו' פי הרי נמצאים הם בבית ה' משוש חיייהם. לעמדתם הבטלים יושבי הקרנות אינם באים על ספוקם לעולם מקרן אחת, אלא להפך: הולכים הם מהכא להתם, מתרועעים למלאות רעבונם ותאותם ולא מותרים מקום שלא בקרו בו, אף למרות זאת עדין מרגישים ריקנות, נעים ונדים ואינם שבעים לעולם.

כאשר מס'מים מסכת או סדר למוד מתמשך הרי שהדבר לא בא בקלות מרבית, ופעמים אף עולה בקשי רב, אף הנה עת הסיום הגיעה ואנו מצהירים בקול ובשמחה ששמ'ת חלקנו מיושבי בית המדרש, מודים אנו על אותו מקום מיוחד - אותה אחוזה של קביעות שלא נותר עליה בעד שום הון שבעולם. עוד יום ועוד יום בזה מיוחדים את המקום של למוד התורה. זהו קוד ההצלחה וסלילת הדרך «המשך בעמוד ג'»

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"נ יקיריך

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 243

כלים כד, טו - כו, ב

א. מהו פרקליגין?

1. כפפת עור לצורך צידה.
2. כיפה שנושאות נשים על ראשן.
3. סל גדול.
4. מין ארגון.

ב. איזו סבכה טהורה מכלום?

1. של יוצאת לחוץ.
2. של ילדה.
3. של זקנה.
4. שתי תשובות מהנ"ל נכונות.

ג. 'כל הכלים יש להם אחוריים ותוך'. למה הכוונה?

1. אם נגעו משקין טמאים באחורי כלים לא נטמא תוכן. וכמו כן להיפך, אם נגעו בתוכם לא נטמאו אחוריהם.
2. אם נגעו משקין טמאים באחד מהם נטמא גם השני.
3. אם נגעו באחוריהם לא נטמא תוכן, נגעו בתוכן נטמאו אחוריהם.
4. אם נגעו באחוריהם נטמא תוכן, נגעו בתוכן לא נטמאו אחוריהם.

ד. כיצד נקרא ברזל רחב מחודד לחתוך בו שרשים?

1. דרבן | 2. לזבן.
3. מרדע | 4. חרחור.

ה. כיצד נקראים שפתי הכלי?

1. אוגנים | 2. אזניים.
3. כן | 4. ידות.

ו. באיזה מקרה מהבאים, הדין הוא: טהור, וסגי בניגוב, ולא בעי טבילה?

1. נפלו משקים טמאים על יד של כלי שיש לו בית קיבול.
2. נפלו משקים טמאים על יד של כלי שאין לו בית קיבול.
3. נפלו משקים טמאים רק על תוכו של הכלי.
4. שתי תשובות מהנ"ל נכונות.

ז. 'כל הכלים יש להם אחוריים ויש להם בית הצביעה'. למה הכוונה?

1. שאם נטמא האחד נטמא השני.
2. שאם נטמא האחד לא נטמא השני.
3. נטמאו אחוריים נטמא בית הצביעה, נטמא בית הצביעה לא נטמאו אחוריים.
4. הפוך מ-3.

ח. מהו דין כלי הקודש?

1. יש להם אחוריים ותוך, ויש להם בית הצביעה.
2. יש להם אחוריים ותוך, ואין להם בית הצביעה.
3. אין להם אחוריים ותוך, ויש להם בית הצביעה.
4. אין להם אחוריים ותוך, ואין להם בית הצביעה.

ט. להלכה! סנדל לדיקי שהותרו רצועותיו, האם טמא? ומדוע?

1. טהור, כי אינו ראוי להשתמש בו כמות שהוא.
2. טמא, כי אע"פ שאינו ראוי להשתמש בו כמות שהוא, הדין יכול להחזיר.
3. טמא, כי ראוי להשתמש בו כמות שהוא.
4. טהור, כי נעשה פשוטי כלי עור.

י. להלכה! מה דין צרור המרגלית וצרור המעות?

1. טהורים.
2. טמאים.
3. צרור המעות - טהור. צרור המרגלית - טמא.
4. הפוך מ-3.

שרק בכלים שאפשר לעשות היכר - שאם נגע בגבו לא נטמא אלא גבו - גזרו טומאה, אבל באדם שאי אפשר לעשות היכר, לא גזרו כל עיקר.

מחלוקת ראשונים אם גזירה אחת הן או שתי גזירות

נחלקו רש"י ותוספות בנדה (ז' ב') אם היו שתי גזירות או רק גזירה אחת, שבגמרא שם אמרו שבגזירת אחוריים יש קולא, ורש"י פירש שהקולא היא שלא נטמא כולו, אבל תוספות פירשו שגזירת אחוריים לא היתה ב"ח דבר, שבגזירת ב"ח דבר גזרו רק שאם משקה טמא נגע **בתוכו** של הכלי נטמא כל הכלי, אבל אם נגע משקה טמא בגבו של הכלי, לא נטמא הכלי כלל, ואפילו גבו לא נטמא - וכמו שאמרו בבכורות שהוא דומה לכלי חרס, שמקבל טומאה מגופו ואינו מקבל טומאה כלל מגבו - ורק אחר כך גזרו עוד גזירה שאם המשקה נגע בגבו של הכלי, נטמא רק גבו, ובדעת ברש"י משמע שהכל גזירה אחת, שאמרו שמשקים טמאים מטמאים כלים, אלא **שהקילו** באופן שהטומאה נגע באחורי הכלי, שלא ייטמא כל הכלי אלא רק גבו, ולפי זה אינו דומה ממש לכלי חרס שאם נגעה טומאה בגבו לא נטמא הכלי כלל, [מלבד דעת הראב"ן (ס"ו נ"ח), שבאמת הוכיח מגמרא זו שכלי חרס מקבל טומאה מגבו לענין שנטמא גבו].

ויש לומר שתוספות מיאנו בפירוש רש"י שהכל גזירה אחת, משום שלא מצינו בשום מקום שרק חלק מכלי נטמא, ולכן ב"ח דבר שגזרו על 'כלים' שנטמאו במשקים, אי אפשר לפרש שהקילו שלא נטמא כל הכלי, ולכן פירשו שבגזירה הראשונה תקנו שיהא דינו כמו כלי חרס, שאם טומאה בתוכו, נטמא כולו, ואם טומאה בגבו, לא נטמא כלל, אלא שגזרו עוד גזירה שאם טומאה נגעה בגבו, נטמא גבו, וגזירה זו אינה גזירת 'כלים' כלל, אלא דין חדש שהמקום ששם נגעה הטומאה, נטמא¹.

שיטת הרמב"ם שגזרו דין אחוריים אף בכלי חרס

ועל פי סברא זו יישבו האחרונים את שיטת הרמב"ם (הל' שאר אבות הטומאות פ"ז ה"ג) שדין אחוריים נוהג אף בכלי חרס - שאם נגעה משקה טמא בגבו של כלי חרס, נטמא גבו - ותמה עליו הראב"ד שאין השכל נותן שמשקים טמאים יטמאו יותר ממה שהמת והשרץ מטמאים, שהרי גזרו שמשקים טמאים יטמאו כלים אטו מעיינות זב וזבה, ומעיינות זב וזבה עצמם אינם מטמאים כלי חרס על ידי נגיעה בגבו, שכלי חרס מקבל טומאה רק מאוירו, עיי"ש. והנה בלשונות המשנה משמע כהרמב"ם, ששנינו **'כל' הכלים יש להם אחוריים ותוך**, וכן שנינו בפרק ב' (מ"ג) 'זה הכלל, כל שאין לו תוך בכלי חרס, אין לו אחוריים', אמנם מסברא קשה וכמו שהקשה הראב"ד, ותירץ בחידושי רבי ארי' לייב (ס"ו ס"ה אות ג' ד"ה ולפ"ז י"ל) כעין מה שנתבאר בדעת תוספות, שאין טומאה לחצי כלי, ובעל כרחך כשגזרו דין אחוריים, אינו לפי כללי טומאת כלים, אלא דין חדש הוא שגבו נטמא, ולכן אע"פ שלפי כללי טומאת כלים כלי חרס אינו מקבל טומאה מגבו, מכל מקום בדין חדש זה שגבו נטמא שלא לפי כללי טומאת כלים, אין סיבה לחלק בין כלי חרס לשאר כלים.

1. מקומות שמבואר שאף משקה שנטמא בטומאת ידיים הוא בכלל טומאת אחוריים, וחילק בין עיקר גזירת כלים שנטמאו במשקים לבין דין אחוריים, עיי"ש בכל דבריו.

1. בספר משנת חיים (שבת ס"ז ז') יישב עפ"ז מש"כ הרמב"ם שרק משקה שנטמא מאב הטומאה הוא בכלל גזירת כלים שנטמאו במשקים, שלכאורה קשה מכמה

פרפראות הפרשה

וַיִּתְּרָצוּ הַבָּנִים בְּקֶרֶבָה (כה כב)

כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב היה רץ ומפרסם לצאת (רש"י שם)

מפני מה פרסם יעקב לצאת כל כך ולברוח לחדרי תורה, הרי שנו חז"ל שתינוק עד שלא נולד ויצא ממעי אימו, יושב מלאך ומלמדו את כל התורה כולה. וכי יש מלמד תורה טוב יותר מאשר מלאך. אלא כשנמצאים בחברתו של עשוי, כשסמוך הוא לספסל הלימודים שלך, אזי גם מלאך ה' שמלמד באותה שעה תורה הרי שהיא בחזקת סכנה.

וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּעֵיךְ יִפְרְדּוּ (כה כג)

יש הבדל תהומי בין יעקב לעשוי בכל דבר ועניין, גם בעניין הכרס הרי שיש תהום פעורה באופיים ובהתנהגותם. יעקב הצדיק הרי שתורתך בתוך מעי, דברי תורה נבלעים בדמו ומבשרו אחזה אלוך. ואילו עשוי אחיו ובטן רשעים תחסר זולל ולא שבע.

(בשם מגידי אמת)

« המשך מעמוד א' »

לְסִימָהּ מִסְכָּת, סֵדֶה, שְׂאָר סְפָרִים אֲחֵרִים וּלְבָרֶךְ עַל הַמְגִמָּה. הַהֲחֻלָּה הַבְּלִי מִתְפַּשֶּׁרֶת עַל הַקְבִיעוּת, עַל אוֹתוֹ נִתְּחַ לְמוֹד שֶׁהוּא רֹאשׁ וְרֹאשׁוֹן בְּסִדְרֵי הַעֲדִיפִיּוֹת, זֶהוּ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁמְכַנֶּה בֵּית הַמִּדְרָשׁ הַפְּרָטִי, בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מוֹצֵא אוֹתָהּ פֶּנֶה חֲפָה מְקוֹם שֶׁל הַשְׂרָאָה. **א גוֹטֵן שַׁבָּת, הַעוֹרֵר**

המבחן החודשי בהלכה מס' 2
מסימן ג סעיף יג עד סימן יא סעיף יב
יופיע בעז"ה בגליון 546

לרגל התחלת המחזור החדש של לימוד ההלכה היומית זכו ראשי ארגון קביעותא להכנס לקודש פנימה בהיכלו של **כ"ק מרן אדמו"ר מזוטשקא שליט"א** לאסיפת חיזוק והתייעצות ולקבל את ברכתו

האדמו"ר שליט"א קבלם בחביבות יתירה ובמאור פנים מיוחד ומסר דברי חיזוק בגודל חשיבות ענין לימוד ההלכה דבר יום ביומו. גם הקדיש מזמנו היקר לענות תשובות ברורות על השאלות ששטחו בפניו בענין זה.

"מנהג אבותינו בידינו"

האדמו"ר נתן דגש באופן מיוחד על החשיבות והצורך וההכרח שיש לכל אחד ואחד מישראל, הקטנים והגדולים, בין הלומדים שזוכים לשבת בבית ה' בהיכלי הישיבות והכוללים כל ימיהם, ובין בעלי הבתים העסוקים לפרנסתם, שלא יתכן לוותר או לדלג על מקצוע חשוב זה. בראשית דבריו הרחיב האדמו"ר שליט"א אודות ריבוי המכשולות, שעלולים להכשל בהלכות חמורות מתוך כלל ההלכות בשו"ע אורח חיים או בהלכות שבת או הלכות ברכות או הלכות תפילה, והכל מחוסר ידיעה, עד שלפעמים אומרים על האסור מותר ואפילו אם יוכיחו את אנשים אלו - לא יגיעו לאמת ויִשְׁנו באוולתם, ומסבירים הם שהאמת איתם. לפעמים אף אומרים הם שמנהג אבותיהם בידם להורות כך או כך בדברים שהם נגד ההלכה, וכן הם תולים בוקי סריקי באבותיהם. על כגון זאת אמר בשם זקינו זצוק"ל שיש להמליץ על כך מה שאמרו "אבל אנחנו ואבותינו חטאנו" - שהחטאים מיחסים לאבותיהם כאילו שמנהג אבותיהם בידם ובזה הם מוצאים סמך להתלות עליו.

דרך אגב, מבהיר האדמו"ר שליט"א בהתייחס לכלל המנהגים, במילים קצרות: יש מנהגים שיש להם יסוד בהלכה, שיש להם בית אב, או מסורת. אבל לפעמים יש טעויות ודמיונות שהם נגד ההלכה, ובטעות אומרים עליהם שהם "מנהג ישראל" "מנהג אבותינו בידינו" - אילו היו לומדים הלכה כראוי, היו יודעים על כל מנהג איך להתייחס לזה.

ראשי הארגון שטחו בפניו את תכנית המבחנים על סדר ההלכה היומית - תכנית המסייעת אף לעצם התמדת לימוד ג' הסעיפים מידי יום ביומו, שע"י כך זוכים ללמוד כסדר מתחילת שו"ע או"ח ועד סופו בלי דילוגים.

ככל שחשוב יותר - קשה יותר

האדמו"ר שליט"א נהנה והראה קורת רוח מרובה מתכנית זו ואמר שכאשר משתדלים להחדיר ולשלב את לימוד ההלכה בהיכלי הישיבות רואים שיש נסיון

ש. כיצד ניתן עוד לחזק את קביעות לימוד ההלכה?

ת. לכל לימוד קבוע יש ס"ד מיוחדת למצוא הזמן הצריך לזה, אפילו בימים שהטרדות מרובות, או בזמנים של מועדים וימים טובים. ואדרבא, לפעמים בימים הטרודים שלפעמים מתבטלים סדרי הלימוד מחמת שטרודים במצוות וכדו', יוצא שהלימוד הקצר שעליו לא ויתרו מציל את היום - שלא יהא יום בחיים בלי לימוד התורה הקדושה.

ש. לפעמים לומדי ההלכה היומית נתקלים בהלכות קשות ומתלבטים האם להמשיך לעיין ולהעמיק בהן יותר גם בימים הבאים, או שעדיף להמשיך הלאה ולאחוז בקצב הלימוד האחיד.

ת. ללימוד קבוע ומסודר יש מעלה וכח מיוחד ואף סיעתא דשמיא מיוחדת.

והוסיף האדמו"ר שליט"א בכלליות על ענין לימוד ההלכה שלפעמים אדרבא, יש בלימוד ההלכה משום בשורה טובה ועידוד לאלה הלומדים אשר לא נתברכו בכשרונות מזהירים, ואף סיפר בידיעה על בחורים שלא הצליחו בלימודם והרגישו עצמם כמיותרים בהיכלי הישיבות ונפלו ברוחם כיון שההצלחה בלימוד הישיבה ופולפול התלמידים לא האיר להם פנים, וסיפר שבהתייעצות עם גדולי ישראל המליצו עבורם לקבוע לימוד בהלכה, ובמקצוע זה מצאו את שאהבה נפשם וההצלחה האירה להם פנים ומשם הלכו והצליחו לעלות ולהתעלות בתורה וביראת שמים ולגדול לשם ולתפארת.

על שאלות אלו ושאלות נוספות המשיך הרבי שליט"א לענות במאור פנים תוך שהוא מביע הערכה עצומה ללומדים היקרים העתידים לאזור חיל ולהתגבר להיות בכלל אלה אשר נאמר עליהם "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב", ובירכם מעומק לבבו הטהור שיראו ברכה בעמלם ללמוד ללמד לשמור ולעשות.

ביקור זה נסך עידוד רב וכוחות מחודשים אצל ראשי הארגון בדברים המעוררים היוצאים מן הלב לחזק ולאמץ ולעודד את הלומדים היקרים שלומדים כהיום, ואת אשר עתידים להיות מן הנמנים לדבר המצוה החשובה הזו ולקבוע לימודם בדבר ה' זו הלכה.

מיוחד ומניעות גדולות על לימוד זה יותר משאר הלימודים. ואדרבה... מזאת ננוכח ונדע את חשיבות הלימוד הזה, שמפני חשיבותו כך גודל הנסיון מצד היצאה"ר שלא נדע הלכה על בוריה.

האדמו"ר שליט"א סיפר מזקינו כ"ק האדמו"ר הנחל יצחק, ואביו כ"ק האדמו"ר הנזר דוד זצוק"ל, שלימוד ההלכה היה נר לרגלם תמיד ועמד בראש מעיינם, תוך שהם מקפידים לידע על כל דבר ודבר, איך ההלכה, מה דעת השו"ע, ואף השפיעו מכוחם וממונם לעודד הציבור ללימוד ההלכה. אף הוזכר מערכת המבחנים החודשיים מייסודם של זקינו זצוק"ל בבית מדרשם בלימוד הלכה עבור עשרות רבות של נבחרים מידי חודש בחודשו.

ש. בסדר לימוד ההלכה היומית, פעמים מתוך התקדמות הלימוד דבר יום ביומו, בלי לתת זמן ורווח באמצע - עלול להיות שהלימוד שלמדו תמול שלשום לא ישמר בזכרון, מחמת מיעוט החזרה. מה ניתן לעשות?

ת. יש לצרף יחד עם הלימוד זמן גם לחזור על הלימוד שלמדו תמול ושלשום שלא ישכח.

ש. לגבי לימוד הלכות מועדים וזמנים - הלכות חג בחג, יש השואלים מדוע לא קבעו בסדר ההלכה היומית בימים שקודם החג שידלגו מהלימוד הקבוע לטובת לימוד הלכות החג.

ת. יש כח מסוים וחזק בכך שהלימוד קבוע בלי דילוגים ע"פ הסדר וכן ראוי שלא להפסיק הלימוד הקבוע בהלכה יומית גם בימים שלפני החג וכן לראות שבימים שלפני החג יוסיפו גם מזה וגם מזה וילמדו גם הלכות חג בחג.

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

מחשבה ושנוי מעשה

"כל הכלים יורדין לידי טמאתן במחשבה, ואינו עולים מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה, שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד מחשבה, ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה" (פרק כה משנה ט')

ישנם כלים שאינם מקבלים טמאה, כגון כלים שהם משמשי בהמה ואינם משמשי אדם, אולם אם יחשב האדם להשתמש בהם לעצמו, מקבלים טמאה מכאן ולהבא. כגון, טבעת בהמה שחשב עליה לתנה באצבע אדם, מקבלת טמאה מכאן ואילך במחשבה זו.

לעומת זאת, טבעת אדם שחשב עליה לתנה לבהמה, לא תועיל מחשבה זו לבטל ממנה קבלת טמאה, ולעולם היא מקבלת טמאה עד שייעשה בה "שנוי מעשה" לשנות צורתה.

ואפילו אם ירדה לה תורת קבלת טמאה רק על ידי מחשבה, כגון טבעת בהמה שחשב עליה לאדם, לא תועיל מחשבה להפקיע ממנה קבלת טמאה, וגם אם יחשב להחזירה לבהמה, לא תפקע ממנה תורת קבלת טמאה.

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: למה אין ללבש בגד בצורה הפוכה, ואם לבש מתי צריך לתקנו? (עין שו"ע סימן ב' סעיף ג' ומשנ"ב ס"ק ד-ג).

תשובה על שאלת השבוע שעבר =

שאלה: מה יעשה מי שקם ממטתו בבוקר ואין לו מים ליד מטתו? (משנ"ב סימן א' ס"ק ב') **תשובה:** צריך מאד להזהר שלא ללכת ארבע אמות בלי נטילת ידיים. ובהזר הקדוש מפליג מאד בענש המזלזל בזה, כי הוא משרה על עצמו רוח טמאה, ואם יש לחברו מים יכול לקחת ממנו, בתנאי שימתן תוך תמונתם אחרים. ואם אין לו מים בקרבתו, יש מבעלי הנפש שנהגו ללכת פחות פחות מ' אמות. אף השערי תשובה כתב שאין לעשות פן ועדיף יותר שילך האדם במרוצה שלא להשהות רוח טמאה על ידיו.

תשובות ניתן לשלוח לפקס: 072-277-2272

דבור [מחשבה כאן הכוונה כשאמר מה שהוא חושב. תוספות יום טוב] ויבטל מעשה, אף מדוע לא תפקיע מחשבה מידי מחשבה?

התשובה: מצאנו בענין קבלת טמאה שמחשבה נחשבת כמעשה. שהרי כידוע פרות אינם מקבלים טמאה עד שיירטבו במים, דכתיב (ויקרא יא, לח) "וכי יתן מים על זרע". והנה ה"כתיב" בפסוק הוא יתן, שמשמע שהאדם נותן עליהם מים, וה"קרי" הוא "יתן", שמשמע נתן מעצמו, ואמרו חז"ל שהפסוק מלמדנו שאם נתנו המים מעצמם על הפרות והאדם במחשבתו היה נח לו בזה - נחשב כאלו נתן את המים בעצמו - "כי יתן דומיא דכי יתן" - אם כן רואים שמחשבה לקבלת טמאה נחשבת כמעשה, ולכן לא תוציא המחשבה השנויה מידי מחשבה זו שנוחשבת כמעשה.

ודוגמא נוספת: חתיכת עור שחשב עליו לעשותו שטיח ועל ידי זה מקבלת טמאה, גם אם חשב עליה אחר כך לחתכה לרצועות וסנדלים, שכבר למדנו שעור כזה אינו מקבל טמאה כיון שלא נגמרה מלאכתו, לא תועיל המחשבה להוציאו מתורת קבלת טמאה, כי "מחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה".

אך שנוי מעשה, כאשר משנה את צורת הכלי, מועיל להוציא מידי מחשבה, ואפילו מידי מעשה. שאם שנה את צורתה לעשותה כלי אדם, ואח"כ שנה צורתה לעשותה כלי בהמה, מועיל שנוי המעשה להפקיע ממנה תורת קבלת טמאה.

אמנם יש להבין: בשלמא מידי מעשה לא תפקיע המחשבה, כי לא יבוא

מבחן

במשנה לילדים / 543

מסכת כלים פרק כד משנה טו - פרק כו משנה ב

א. פרקליניו של צדי חיה ועוף ושל חגבים, מה דינם?

1. טמאים מדרס | 2. טמאים טמא מת.
3. של צדי חיה ועוף - טמא מדרס, של חגבים - טמא טמא מת.

ב. קפה מהוהה שטליה על הבריה, אחר מי הולכים?

1. הולכים אחר הבריה | 2. אחר הגדולה.
3. אחר הפנימית.

ג. כלי שיש לו תבורות, האם יש לו אחורים ותוף [שחלוק דין טמאת אחוריו מדין טמאת תוכו]?

1. יש לו | 2. אין לו | 3. מחלקת.

ד. מדות יין ושמן, לדעת רבי מאיר האם יש להם אחורים ותוף?

1. יש להם אחורים ותוף לענין מה שבתוכן ולא לענין הפלי עצמו, ולפיכך אם נטמאו אחוריהן - מה שבתוכן טהור, והפלי צריך טבילה | 2. יש להם אחורים ותוף.
3. אין להם.

ה. חתיכת עץ של שתי מדות - רבע וחצי רבע, אם נטמא הרבע, האם נטמא גם חצי הרבע? וכן אם נטמא חצי הרבע, האם נטמא גם הרבע?

1. אם נטמא הרבע - נטמא חצי הרבע,

נטמא חצי הרבע - לא נטמא הרבע.

2. אף אם נטמא הרבע - לא נטמא חצי הרבע.

3. נטמא הרבע - מחלקת, נטמא חצי הרבע - לא נטמא הרבע.

ו. נטמא אחורי הרבע, האם נטמא גם אחורי חצי הרבע?

1. אחורי חצי הרבע טהורים.
2. אין חולקים את הגבין | 3. מחלקת.

ז. לדעת רבי טרפון, לאלו כלים יש דין בית צביעה?

1. לעריבה גדולה של עץ.
2. אף לכוסות | 3. לכל הכלים.

ח. האם הכלים יורדים לידי טמאה ועולים מידי טמאה רק במעשה או אף במחשבה?

1. רק במעשה | 2. יורדים - רק במעשה, עולים - אף במחשבה | 3. יורדים - אף במחשבה, עולים - רק במעשה.

ט. כפיפה מצרית שהתרו רצועותיה, האם ההדיוס והאומן יכולים להחזירם?

1. האומן - יכול, ההדיוס - אינו יכול.
2. אף האומן - אינו יכול | 3. אף ההדיוס - יכול.

י. צרור המרגלית וצרור המעות [שהוציא מהם את המרגלית ואת המעות], האם טמאים?

1. מחלקת בשניהם.
2. צרור המרגלית - טמא, צרור המעות - מחלקת.
3. צרור המרגלית - טהור, צרור המעות - מחלקת.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר,

את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת בראשית

- מבחן לילדים מס' 537 -

א. 1. ב. 3. ג. 2. ד. 2. ה. 1. ו. 2. ז. 1. ח. 3. ט. 1. י. 3.

- מבחן שבועי מס' 237 -

א. 1. ב. 2. ג. 3. ד. 4. ה. 1. ו. 2. ז. 4. ח. 3. ט. 2. י. 1.